

Φύλλο εργασίας 3ης ομάδας αρχαιολόγων (2η-6η διδακτικές ώρες)

Μελετώντας τον τρόπο ζωής μέσα από αντικείμενα καθημερινής χρήσης

Ανήκετε στη μία από τις τρεις ομάδες των αρχαιολόγων. Σκοπός σας είναι να μελετήσετε πτυχές της καθημερινής ζωής των ανθρώπων στο Βυζάντιο, με έμφαση στην περίοδο από τα τέλη 11ου ως τις αρχές του 13ου αιώνα, με τρόπο τέτοιο ώστε να μπορέσετε στη συνέχεια να δώσετε στους συμμαθητές-συναδέλφους σας μια σαφή εικόνα. Η μελέτη σας θα επικεντρωθεί στην παρατήρηση, περιγραφή και μελέτη συγκεκριμένων αντικειμένων και θα συμπληρωθεί από επιπλέον στοιχεία, όπου χρειάζεται.

Βασική διευκρίνιση: Επειδή κατά την ενασχόλησή σας με το θέμα θα βρεθείτε αντιμέτωποι με ειδική ορολογία, να είστε έτοιμοι να αξιοποιείτε, σε όποια φάση είναι αναγκαίο, το ηλεκτρονικό λεξικό: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

Επίσης, όπου στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπάρχει γλωσσάρι, φροντίστε να το χρησιμοποιήσετε.

1ο βήμα: Η απόκτηση μιας πρώτης γενικής ιδέας για το θέμα

Σε μια πρώτη φάση, αυτό που χρειάζεται να προσδιορίσετε είναι τι εννοούμε όταν μιλάμε για την “καθημερινή ζωή” των ανθρώπων και, επιπλέον, τι είδους αντικείμενα περιμένουμε να έχουν σωθεί, προκειμένου να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα. Στον παρακάτω πίνακα, *συμπληρώστε ποιες πτυχές της ζωής των ανθρώπων σκέφτεστε να μελετήσετε και τι είδους αντικείμενα θα μπορούσαν να σας βοηθήσουν (για κάθε πτυχή).*

Πλευρά της καθημερινότητας	Αντικείμενα

Αφού ολοκληρώσετε αυτή τη δουλειά, ρίξτε μια σύντομη ματιά (χωρίς να διαβάσετε αναλυτικά, θα επανέλθετε αργότερα) στους παρακάτω συνδέσμους, για να

διαπιστώσετε σε ποιες κατευθύνσεις έχει τελικά κινηθεί η έρευνα για το συγκεκριμένο θέμα:

http://www.imma.edu.gr/macher/hm/hm_main.php?el/D2.2.html

http://www.imma.edu.gr/macher/hm/hm_main.php?el/D2.3.html (επαγγέλματα)

http://www.imma.edu.gr/macher/hm/hm_main.php?el/D2.8.html (ψυχαγωγία)

http://www.imma.edu.gr/macher/hm/hm_main.php?el/D2.7.html (διατροφή)

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k15a.html> (ενδυμασία)

<http://exploringbyzantium.gr/EKBMM/Page?>

[name=yromeleti&lang=gr&id=15&sub=87&level=3](http://exploringbyzantium.gr/EKBMM/Page?name=yromeleti&lang=gr&id=15&sub=87&level=3) (κατοικία)

<http://www.archaiologia.gr/αρχαίο-τευχών/?fc=1136&is=1613> (τεύχος 25, “Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο”) (εκπαίδευση)

Ποια είναι τα συμπεράσματά σας; Σε ποιο βαθμό τα παραπάνω συμφωνούν με τις αρχικές σας σκέψεις; Καταγράψτε τους τομείς που διαπιστώσατε ότι έχουν μελετηθεί σχετικά με την καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο.

2ο βήμα: Η προσεκτική παρατήρηση αντικειμένων που εκτίθενται σε μουσεία

Σας δίνονται οι παρακάτω σύνδεσμοι στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας και στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού της Θεσσαλονίκης:

http://www.byzantinemuseum.gr/el/permanentexhibition/byzantine_world/public_private_life/

http://www.byzantinemuseum.gr/el/permanentexhibition/byzantine_world/authority_administration/

http://mbp.gr/html/gr/mo_mesovys.htm

Παρατηρήστε τα συγκεκριμένα αντικείμενα που παρουσιάζονται και φτιάξτε έναν κατάλογο με όσα νομίζετε ότι σας δίνουν πληροφορίες για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Καταγράψτε είδος αντικειμένου, πτυχή της καθημερινότητας και πληροφορίες που σας δίνει.

Ο κατάλογος μπορεί να συμπληρωθεί με αντικείμενα που θα επιλέξετε από τον κατάλογο του Μουσείου Μπενάκη: <http://www.benaki.gr/index.asp?id=1010102&lang=gr> – επιλέγετε την “online αναζήτηση στις συλλογές μέσω διαχειριστικού συστήματος”, ταξινομείτε χρονολογικά τα αντικείμενα και επιλέγετε ανάμεσα στα αντικείμενα 129-190 περίπου.

3ο βήμα: Αξιοποιώντας το φωτογραφικό υλικό επιστημονικών δημοσιεύσεων

Συνεχίζοντας την επεξεργασία του καταλόγου αντικειμένων, συμπληρώνετε με αντικείμενα που θα βρείτε παρατηρώντας τις φωτογραφίες και τα σχέδια των παρακάτω επιστημονικών δημοσιεύσεων:

- Η κεραμική ενός μεσοβυζαντινού λιμανιού της Μακεδονίας. Η περίπτωση του Κίτρος. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 28 (2007), 271-282. <http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view/593>
- Κοσμήματα και εξαρτήματα ένδυσης από το μεσοβυζαντινό Κίτρος. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 27 (2006), 381-390. http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view/vol45_37
- Γυάλινα μεσοβυζαντινά βραχιόλια. Συμβολή σε θέματα διάδοσης, παραγωγής, τυπολογίας και χρήσης. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 27 (2006), 423-434. http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view/vol45_40
- Βυζαντινά γεωργικά εργαλεία και μηχανές. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 21 (2000), 275-286. <http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view/565>
- Ένδυμα: Η ταυτότητα της βυζαντινής κοινωνίας. Το παράδειγμα του γλυπτού 279 του Αρχαιολογικού Μουσείου της Κωνσταντινούπολης. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 18 (1995), 33-38. <http://www.deltionchae.org/index.php/deltion/article/view/1140>

4ο βήμα: Συγκεντρώνοντας το υλικό και βγάζοντας συμπεράσματα

Από το υλικό που συγκεντρώσατε στον πίνακά σας στα βήματα 2 και 3, *εξετάστε προσεκτικά τα είδη των αντικειμένων που έχετε στη διάθεσή σας και δείτε για ποιες πτυχές της καθημερινότητας μπορείτε να βγάλετε συμπεράσματα. Επιλέξτε τους δύο τομείς για τους οποίους έχετε περισσότερες πληροφορίες (είναι αυτοί με τους οποίους ασχοληθείτε και θα παρουσιάσετε στην ανακοίνωσή σας).*

Αφού αποφασίσετε τους δύο τομείς της καθημερινότητας, *επιστρέψτε στο βήμα 1 και διαβάστε τις πληροφορίες στους σχετικούς συνδέσμους (μόνο για τα δύο θέματα που σας ενδιαφέρουν).*

Σημειώστε επιπλέον βασικές πληροφορίες για τα θέματά σας.

5ο βήμα: Μια προσπάθεια προσέγγισης κάποιων (λίγο δυσκολότερων...) επιστημονικών κειμένων

Οποσδήποτε, το κείμενο που θα γράψετε για το μαθητικό συνέδριο δεν απαιτείται να βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το αντίστοιχο ενός “κανονικού” αρχαιολόγου. Για να σχηματίσετε μια πιο ολοκληρωμένη ιδέα για την επιστήμη της αρχαιολογίας, καλό είναι να αφιερώστε λίγο χρόνο ξεφυλλίζοντας επιστημονικά άρθρα ή/και διατριβές που έχουν θέματα σχετικά με όσα σας ενδιαφέρουν εδώ. Δείτε για παράδειγμα:

- Σ. Γερμανίδου, *Εκδηλώσεις αγροτικών δραστηριοτήτων στην τέχνη και στον υλικό πολιτισμό του Βυζαντίου: το παράδειγμα της μελισσοκομίας*, Διδ. Διατριβή, Αθήνα 2011.

<http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/25567>

- Η. Αναγνωστάκης – Τ. Παπαμαστοράκης, «...και ραπανάκια για την όρεξη». Περί τραpezών, ραφανίδων και οίνου, *ΒυζΣυμ* 16 (2003) 283-314.

<http://byzsym.org/index.php/bz/article/view/912/808>

- Χρ. Αγγελίδη (επ.), *Πρακτικά του Α' Διεθνούς Συμποσίου: 'Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο: τομές και συνέχειες στην ελληνιστική και ρωμαϊκή παράδοση'*, Αθήνα, 15 - 17 Σεπτεμβρίου 1988.

Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 1989. <http://helios->

Υπάρχει κάτι που σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση στα παραπάνω;

6ο βήμα: Η συγγραφή της ανακοίνωσης

Αξιοποιώντας όλα όσα είδατε και διαβάσατε και, φυσικά, τις σημειώσεις σας, συγκεντρώστε όλες τις πληροφορίες που θεωρείτε ότι δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις δύο πτυχές της καθημερινής ζωής που επιλέξατε. Πρέπει να δώσετε γενικές πληροφορίες, αλλά και να περιγράψετε και να σχολιάσετε χαρακτηριστικά αντικείμενα από αυτά που μελετήσατε. Γράψτε ένα κείμενο 450 περίπου λέξεων. Αυτό το κείμενο θα παρουσιάσετε στους ιστορικούς -αρχαιολόγους συμμαθητές σας.

Προσοχή: Το κείμενο θα συνοδεύεται από ένα αρχείο ppt, το οποίο θα περιλαμβάνει οπτικό υλικό που εσείς θα επιλέξετε (μέχρι 6-10 διαφάνειες).

7ο βήμα: Το επιστημονικό συνέδριο (6η διδακτική ώρα)

Δύο εκπρόσωποι της ομάδας θα κάνουν την ανακοίνωση και θα ακολουθήσει συζήτηση (για διευκρινίσεις, επίλυση αποριών, συμπληρώσεις κ.λπ.).

Προαιρετικά: ένας εκπρόσωπος από κάθε θεματική ενότητα θα αναλάβει να αναρτήσει την τελική ανακοίνωση, μαζί με το αρχείο παρουσιάσεων, στο ιστολόγιο της τάξης.